

Beslutningsforslag nr. B 9. Fremsat den 13. oktober 1994 af Aage Frandsen (SF), Anne Baastrup (SF), Steen Gade (SF), Jes Lunde (SF), Ole Sohn (SF), Anni Svanholt (SF) og Villy Søvnald (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om fordeling af arbejde og fritid (Skraldemandsmodellen)

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag om en arbejdsfordelingsordning, der som en forsøgsordning skal iværksættes i perioden 1. januar 1995 til 31. december 1996 ud fra følgende principper:

Et dagpengeberettiget medlem af en arbejdsløshedskasse, der er omfattet af en på arbejdspladsen aftalt arbejdsfordelingsordning, kan få dagpenge, når arbejdsfordelingen som hovedregel opfylder følgende betingelser:

- 1) Arbejdstiden skal være nedsat med hele dage eller uger. Arbejdstiden kan højst nedsættes med 40 pct.
- 2) Arbejdsfordelingsordninger kan ikke etableres for faggrupper, der i det pågældende arbejdskraftopland skønnes at have en arbejdsløshed på 3 pct. eller derunder.
- 3) I forbindelse med arbejdsfordelingsordningen udsteder arbejdsgiveren frigørelsesattester for et antal af de medlemmer, der er omfattet af ordningen, således at hvert enkelt af disse uden varsel kan fratræde med henblik på at overtage anden beskæftigelse med en længere arbejdstid. Antallet skal mindst svare til det antal, der er i beskæftigelse på grund af arbejdsfordelingsordningen. Fri-

gørelsesattesterne udstedes til de sidst ansatte, medmindre der opnås enighed om andet.

- 4) Der kan ikke udbetales offentlige løntilskud til deltagere i arbejdsfordelingen.
- 5) Arbejdsmarkedsrådet kan godkende arbejdsfordelingsordninger, der ikke opfylder en eller flere af de ovennævnte betingelser. En sådan godkendelse kan gøres tidsbegrænset.
- 6) Tvilsspørgsmål vedrørende arbejdsfordelingsordninger afgøres af arbejdsmarkedsrådet, hvis afgørelse kan ankes til Landsarbejdsrådet.
- 7) Arbejdsministeren nedsætter en evalueringsgruppe, som i september 1996 fremkommer med en rapport om erfaringerne med den skitserede arbejdsfordelingsmodel med henblik på en eventuelt permanent ordning i en eller anden udgave. Evalueringsgruppen skal bestå af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, hvoraf mindst halvdelen skal have direkte erfaringer med den skitserede arbejdsfordelingsmodel enten som lønmodtager eller som arbejdsgiver.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Forslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 74 i folketingsåret 1993-94. (Se Folketingsstidende 1993-94, forhandlingerne sp. 6589 og sp. 8000 og tillæg A sp. 7135).

I forhold til B 74 lægger dette beslutningsforslag op til en forsøgsordning, der skal gælde i 1995 og 1996. Derudover foreslås der nedsat en evalueringsgruppe, der skal følge, i hvilket omfang og med hvilke resultater arbejdsfordelingen anvendes efter beskrivelsen i dette beslutningsforslag.

Netop fordi der er tale om en forsøgsordning, er det i dette beslutningsforslag udeladt, at de lønmodtagere, der er med i ordningen, skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i de uger, hvor de holder fri på dagpenge. Det forekommer ikke relevant i en situation med den arbejdsløshed, der er i dag. Hvis arbejdsfordelingsmodellen skal gøres permanent efter 1996, kan det derimod være relevant at se på, om man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet i friugerne. Dette ikke mindst, hvis arbejdsløsheden til den tid er væsentligt nedbragt.

Baggrunden for dette forslag, og som det var for B 74, er naturligvis den idé, som skraldemændene i Århus fik i efteråret 1993 om at dele deres arbejde med arbejdsløse kolleger. Ved at holde fri hver fjerde uge kunne 3 mand skabe plads til en fjerde. Det er der god brug for, for i Århus er der over 7.000 arbejdsløse SiD'ere. Arbejdsløsheden blandt medlemmerne er på over 20 pct.

Hvis rigtig mange brugte denne idé, kunne mange arbejdsløse få del i arbejdet.

Prisen herfor var de beskæftigede skraldemænd villige til at betale. Hver 4. uge ville de give afkald på lønnen og nøjes med arbejdsløshedsdagpenge, et tab på 8.000-9.000 kr. om året efter skat. De var villige til at betale i solidaritet med deres arbejdsløse kolleger, der ville gå det tredobbelte frem i indtægt.

For staten ville økonomien være neutral, idet det kun var et spørgsmål om, hvem der skulle have dagpengene. Men hvis skraldemændenes idé skulle reali-

seres, ville regeringen, at staten skulle tjene på den. Skraldemændene skulle ifølge regeringen kun have 80 pct. af de fulde dagpenge. Det ville koste hver enkelt yderligere ca. 3.300 kr. om året, hvilket skal lægges oven i de 8.000-9.000 kr., som skraldemændene var villige til at betale.

Ud fra et beskæftigelsessynspunkt er skraldemandsmodellen ikke mindst god, fordi der er tale om 100 pct. genbesættelse, hvilket som bekendt ikke er tilfældet ved uddannelsesorlov og ved børnepasningsorlov.

Efter at regeringen havde afvist skraldemandsmodellen, hvor der er 100 pct. dagpenge i friugerne, og i stedet henviste til at bruge sabbatorloven med 80 pct. dagpenge, har skraldemændene udformet en skrabet skraldemandsmodel, der kombinerer sabbatorlov med offentlige løntilskud. Denne model er klart bedre end ingenting og viser lønmodtagernes vilje til at medvirke til nedbringelse af arbejdsløsheden. Svagheden ved den skrabe skraldemandsmodel er dog, at den ikke ligestiller dem, der er arbejdsløse og overtager arbejdet i friugerne, med dem, der er i arbejde i forvejen. De arbejdsløse, der kommer i arbejde, har ikke del i friugerne og bliver fyret efter et år. Dertil kommer, at den skrabe skraldemandsmodel er meget mere bureaukratisk og dyrere for staten end den rigtige skraldemandsmodel.

Det helt afgørende ved skraldemandsmodellen er, at flere personer kan bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er velkendt, at jo længere man går arbejdsløs, jo sværere er det at få et job. Det betyder, at det offentlige må træde til med bekostelige tilbud om jobtræning og uddannelse, som endda ofte viser sig at være utilstrækkelige til at sikre en varig genindtræden på arbejdsmarkedet.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1

Der er tale om frivillige, aftalte arbejdsfordelingsordninger mellem parterne på arbejdspladsen; ingen kan tvinges med i ordningen. Det fastsættes, at ar-

bejdstiden skal nedsættes med hele dage eller uger. Man kan altså ikke nedsætte f.eks. den daglige arbejdstid. Sker nedsættelsen i form af hele dage, kan det højst dreje sig om 2 dage pr. uge, sker det i form af hele uger, kan det højst være hver 3. uge.

Ad 2

På områder, hvor arbejdsløsheden i forvejen er meget lav, er der ingen grund til at etablere arbejdsfordelingsordninger. Området defineres fagligt (ved faggruppe) og geografisk (ved arbejdskraftsopland). Der vil være et element af skøn over denne afgrænsning, men den må ikke gøres snævrere end nødvendigt.

Det er ikke altid, at arbejdsløsheden for et således afgrænset område kan aflæses i statistikken. I så fald vil det bero på et skøn, om kravet er opfyldt. Men så længe den generelle arbejdsløshed er tårnhøj, vil kravet desværre være opfyldt i langt de fleste tilfælde.

Ad 3

Disse bestemmelser regulerer rådighedsforpligtelsen for deltagerne i arbejdsfordelingsordningen.

Der skal ved en arbejdsfordelingsordning, der sikrer beskæftigelsen for f.eks. 10 personer, foreligge mindst 10 frigørelsesattester. I de tilfælde, hvor arbejdsfordelingsordningen fører til nyansættelser, udstedes de typisk til de sidst ansatte. Men bestemmelsen giver mulighed for at fordele frigørelsesattesterne til andre, såfremt de er indforstået hermed. Det afgørende er, at antallet af frigørelsesattester mindst

svarer til det antal job, der er skabt henholdsvis bevareret gennem arbejdsfordelingsordningen.

Ad 4

Bestemmelsen skal sikre mod misbrug af arbejdsfordelingsordninger kombineret med offentlige løntilskud.

Ad 5

Det er ikke hensigten at blokere for fornuftige arbejdsfordelingsordninger, der ikke passer ind i de rammer, der er angivet under punkterne 1-4. Derfor åbnes mulighed for, at arbejdsmarkedsrådet (i den region, arbejdspladsen tilhører) kan godkende, at deltagerne i andre arbejdsfordelingsordninger får dagpenge. En sådan godkendelse kan gøres tidsbegrænset.

Ad 6

Tvivlsspørgsmål vedrørende arbejdsfordelingsordninger afgøres af det regionale arbejdsmarkedsråd.

Det kan f.eks. dreje sig om, hvorvidt den relevante arbejdsløshed er over 3 pct., idet den officielle arbejdsløshedsstatistik typisk ikke vil være detaljeret nok.

Ad 7

Evalueringsgruppen skal løbende følge, i hvilket omfang denne arbejdsfordelingsmodel anvendes, bl.a. med henblik på at der i efteråret 1996 kan fremsættes lovforslag om en permanent ordning, der kan træde i kraft den 1. januar 1997.